

HE 87/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtioneuvoston lainanottovaltuuden muuttamisesta

Eduskunta, Valtiovarainvaliokunnan verojaosto perjantai 22.05.2026

1 Yleistä valtion velanhallinnasta

Valtion lainanotto toteutetaan eduskunnan suostumuksella. Voimassa oleva valtuus oikeuttaa valtioneuvoston ottamaan lainaa siten, että valtionlainojen nimellisarvo saa olla yhteensä enintään 205 miljardia euroa, josta enintään 35 miljardia euroa voi olla lyhytaikaista lainaa (laina-aika enintään 12 kuukautta). Valtion lainanoton avulla maksetaan takaisin erääntyvä valtionvelka ja katetaan valtion budjetin mahdollinen alijäämä. Lainanoton tavoitteena on tyydyttää valtion rahoitustarve kustannustehokkaasti ja tavalla, joka mahdollistaa rahoituksen saatavuuden kaikissa olosuhteissa. Samalla huolehditaan siitä, että valtionvelan koroista ja erääntymisistä aiheuttava rasitus valtiontalouteen jakautuu tasaisesti ja ennustettavasti.

Valtion velanhallintaan määritellään kuuluvaksi valtion lainanotto, maksuvalmiuden hallinta ja riskienhallinta. Valtiovarainministeriö vastaa velanhallinnan strategisista linjauksista. Ministeriön linjauksissa määritellään velanhallinnan pääperiaatteet ja -tavoitteet, siinä käytettävät työkalut ja riskitasot sekä muut huomioon otettavat rajoitukset. Valtiokonttori toteuttaa velanhallintaa ministeriön antaman määräyksen mukaisesti ja raportoi toimistaan säännöllisesti ministeriölle. Valtiokonttorin rooli valtion lainanotossa on operatiivinen ja se toteuttaa valtion lainanoton markkinaoperaatiot, riskienvalvonnan, arvopaperiselvityksen ja maksuliikenteen. Lisäksi Valtiokonttori pitää yllä valtionvelkaan liittyviä tilastoja ja vastaa valtion luottoluokituslaitossuhteista. Valtionvelka on osa Suomen julkisen talouden velkaa.

1.1 Varainhankintastrategia nojaa valtion viitelainoihin

Suomen valtio noudattaa lainanotossaan viitelainastrategiaa, jonka mukaan pääosa velasta otetaan euromääräisten viitelainojen muodossa. Valtio laskee liikkeeseen joka vuosi kolme uutta sarjaobligatioita, jotka heti liikkeeseenlaskuvaiheessa saavuttavat viitelainalta vaadittavan koon (EUR 3-4 miljardia), jälkimarkkinoiden likviditeetin ja laajan sijoittajapohjan. Ulkomaanvaluutanmääräinen lainanotto on valtiolle täydentävää varainhankintaa. Laskiessaan liikkeeseen lainoja muissa valuutoissa kuin euroissa valtio suojautuu aina valuuttakurssiriskiltä. Koko valtionvelka on suojaustoimenpiteiden jälkeen euroissa.

20.5.2026

Valtion varainhankintaoperaatioita on toteutettu tasaisesti vuoden 2026 aikana. Tammikuussa valtio laski liikkeeseen uuden vuonna 2041 erääntyvän 15-vuotisen euroviitelainan, jonka koko oli kolme miljardia euroa. Vuoden toisen pitkän viitelainan liikkeeseenlasku ajoittui huhtikuulle, jolloin Suomen valtio laski markkinoille uuden kymmenvuotisen viitelainan. Lainan koko oli neljä miljardia euroa. Lisäksi valtio on järjestänyt vuoden 2026 aikana euromääräisiä viitelainahuutokauppoja, joilla on kasvatettu jo aikaisemmin liikkeeseen laskettujen viitelainojen kantoja.

Lyhytaikaista eli alle vuoden mittaista lainanottoa toteutetaan valtion velkasitoumuksilla. Tänä vuonna näitä on tähän mennessä laskettu liikkeeseen noin 17 miljardia euroa. Valtion velkasitoumuksia lasketaan liikkeeseen euromääräisinä ja dollarimääräisinä. Velkasitoumuksia myydään säännöllisesti huutokaupoissa, mutta niiden liikkeeseenlaskujen ajoitukseen vaikuttavat myös valtion maksuvalmiusasema ja sijoittajakysyntä.

1.2 Kassanhallinta turvaa maksuvalmiutta

Valtiokonttori on vastuussa valtion kassanhallinnasta. Kassanhallinnan tärkein tehtävä on valtion maksuvalmiuden turvaaminen. Kassavarat toimivat puskurina tuleville nettomenoille ja kassan koko riippuu tulojen, menojen ja varainhankinnan keskinäisestä ajoituksesta.

Valtion virastot syöttävät Valtiokonttorin hallinnoimaan kassaennustejärjestelmään tulo- ja menoennusteensa. Valtiokonttori seuraa ennusteiden avulla koko valtion tulo- ja menovirtoja sekä maksuvalmiutta ja varmistaa, että valtion rahat riittävät joka tilanteessa.

Huhtikuun lopussa 2026 valtion likvidikassassa oli varoja 10,5 miljardia euroa. Kuluvana vuonna likvidikassa on ollut keskimäärin 9,6 miljardia euroa, kun se viime vuonna (2025) oli keskimäärin 9,0 miljardia.

2 Vuoden 2026 näkymät

2.1 Valtio ottaa uutta velka yli 13 miljardia euroa

Vuoden 2026 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen mukaan Suomen valtio ottaa kuluvana vuonna 10,8 miljardia euroa uutta lainaa (nimellisarvoinen nettolainanotto). Valtion asuntorahaston kassan kertaluonteinen tuloutus talousarvioon vuonna 2026 ei vähennä valtion velanottotarvetta, koska rahastojen varat ovat olleet osa valtion kassavaroja. Vuoden 2026 nettolainanottotarve on siksi 2,3 mrd. euroa suurempi kuin talousarvion tulojen ja menojen perusteella arvioitu nettolainanottotarve. Täydennettynä erääntyvien ja uudelleen rahoitettavien lainojen osuudella bruttovelanoton määrä on 44,2 miljardia euroa, mikä

20.5.2026

sisältää sekä pitkän että lyhyen yli vuodenvaihteen ulottuvan varainhankinnan osuudet. Valtion budjettitalouden velkakanta on tämän hetken arvion mukaan yli 197 miljardia euroa vuoden 2026 lopussa.

Budjettitalouden kirjanpidossa ja velan tilastoinnissa on rahoituksellisia eriä, jotka voivat vaikuttaa varainhankinnan ja valtion velan määrään. Näitä ovat merkittävimpinä emissioerot, käteisvakuuksien muutokset, valtion kassaan sisältyvien rahastovarojen muutokset sekä maksuvalmiuden rajoitteiden ohjaamat valtion kassan koon muutokset. Maksuvalmiuden rajoitteet ovat osa velanhallinnan määräystä.

3 Velanottovaltuuden täyttyminen

Valtion velka on kasvanut nopeasti viime vuosina, johtuen mm. talouskriiseistä, heikosta talouskasvusta ja talouden rakenteellisista tekijöistä. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan velkaantuminen jatkuu. Vuoden 2030 lopulla valtionvelan ennustetaan ylittävän 260 miljardia euroa, ja nykyinen lainanottovaltuus (205 miljardia) saavutetaan jo vuoden 2026 jälkimmäisellä puoliskolla.

Koska maksuvalmiuden turvaamiseksi uuden velan liikkeeseenlaskut ajoittuvat ennen lyhyt- ja pitkäaikaisen velkaerien erääntymisiä, tulee velan määrä vuoden 2026 loppupuolella ylittämään vuoden lopun ennustetun määrän. Kassaennusteiden sekä maksuvalmiuden ja velanoton suunnittelun pohjalta näyttää siltä, että nykyinen velanottovaltuus saattaa ylittyä.

Velan määrän lähestyminen nykyisen lainanottovaltuuden ylärajaa lisää epävarmuutta valtuuden riittävydestä. Ennakoimatonta varainhankintatarvetta voi aiheutua talouskehityksen, talouspoliittisten toimien, valtion välillisten vastuiden tai rahoituserien kautta. Lainanottovaltuuden korotus on välttämätöntä, jotta valtion maksuvalmius ja velanhallinta voidaan turvata myös yllättävissä tilanteissa.

Lisätietoa valtion velasta ja velanhallinnasta osoitteessa:

www.valtionvelka.fi

